

Kazuistika 1

1/ Základní údaje:

Rok, měsíc narození : 2010

2/ Osobní anamnéza muže (AM) dle psychiatrických záznamů: Do jednoho roku se dítě vyvíjelo normálně s mírnou retardací psychomotorickou, duševně vadný a nezvladatelný. Do dvou let se retardace značně zvětšila, hlavně ve složce řečové. Ve třech letech je velmi divoký, nezvládnutelný, vývoj řeči nepokračuje, problémy narostli neúnosně. Dítě bylo svěřeno do institucionalizované péče, z jejich zprávy vyjímáme: vyšetření ortopedické: kyčle zdravá, valgosní kolena. Záznam uvádí následující údaje, nenaučil se hovořit, až v posledních letech zvládl několik málo konkrétních pojmů, abstraktním nerozumí. Výslovnost je málo srozumitelná, setřelá pokud odpoví, vyjadřuje se jednoslovně, nanejvýše v holých větách. Myšlení je primitivní, bludy nelze zjistit. Je nevzdělavatelný, proto nebyl učiněn ani pokus o zařazení do pomocné školy. Neumí číst, psát, ani počítat. Koncentrace pozornosti je krátkodobá, přelétavá. Paměť vážne ve všech složkách. Emotivita je nezralá, citové vazby jsou mělké, vyšší city nerozvinuty vůbec. Afektivita je labilní, je patrná zvýšená dráždivost. Depresivní stavy se u jedince nevyskytují, nelze zjistit kvalitativní poruchy vnímání (iluze, halucinace apod.). Při vyšetření se chová uvolněně bez distance, je v neustálém pohybu (ruce, trup). Osobnost je určována především eretickou formou. Dle zdravotnické dokumentace býval v průběhu pobytu v Domově pro zdr. Post. často agresivní, kousal děti, byl neklidný, špatně ovladatelný.

Diagnóza: mentální retardace středního stupně – eretický typ postižení na podkladě prenatálního organického poškození mozku

3/ Rodinná anamnéza (ze záznamů): V rodině je hereditální zátěž, nevhodná výchova. Matka absolvovala speciální školu. Po porodu s dítětem umístěna v kojeneckém ústavu, po třech týdnech matka s dítětem propuštěn do rodiny otce, pro vážné neshody matka s dítětem opustila rodinu manžela a odešla k adoptivní matce. Manželství rodičů bylo rozvedeno a matka se znovu provdala. Sourozence sledovaná osoba nemá. Otec i matka souhlasí s trvalým umístěním syna v institucionální péči, návštěvy rodičů dlouhodobě nejsou, v současnosti muž (AM) s rodinou bez kontaktu a rodina o něj nejví zájem.

4/ Aktuální stav:

Během výtvarných činností i speciálně pedagogického vyšetření chlapec dobře spolupracoval. Zadané výtvarné úlohy plnil dle zadaných slovních instrukcí, doplněných zpřesňujícími znaky a gesty. Stav jeho *percepce* je následující: barvy neumí správně pojmenovat a přiřadit. Kresba lidské postavy je ve stádiu čmáranic. Nezvládá pojmenování a reprodukci geometrických tvarů. Obkreslí jeden tvar dle předlohy (kruh). U výtvarných činností projevuje v chování libost a zvýšenou pozornost. Pozornost při plnění zadaného úkolu je krátkodobá cca 5 minut. Nedostatečné prostorové vnímání. Nedostatečná diferenciací fonémů a jejich zkreslení. *Paměť* je krátkodobá, názorná. *Myšlení* je ulpívavé. S pomocí je schopen samostatně splnit úkol a rozhodnout o jeho konci. Dokáže se koncentrovat na zadanou práci, avšak často ji končí předčasně slovem „otovo“ (hotovo). Nepozná co do řady prvků nepatří, nerozlišuje nadřazenost a podřazenost pojmu. Rozliší s obtížemi dva znaky (barva, velikost). Myšlení omezeno nerozvinutou řečí. V rámci speciálně pedagogického vyšetření zjištěno nevytvoření základních *početních představ*. Rozumí obtížně pojmem méně a více. Při odhadu množství potřebuje opakovaný názor. *Emocionální stav*: je komunikativní, vstřícný, přátelský s občasnými afektivními sklony, citově labilní. Plní na požádání zadané úkoly jinou autoritou. Oblast *řeči*: Řečové schéma je nevytvořeno, mluvené řeči rozumí a jednotlivá slova, kterým přikládá důraz, je schopen s výrazným zkreslením častokrát opakovat. V řeči (slova) se projevuje perseverace, špatná artikulace, vlastní slovní zásoba je pouze několik slov (slova z oblasti denního režimu, sebeobslužné činnosti, společenské události). *Sociální schopnosti* ovlivněny hloubkou mentálního postižení. Orientuje se v sociálních situacích a na sociální prostředí domova pro zdrav. post. je adaptován, porozumí základním sociálním situacím. Muž zná omezeně účel předmětů s kterými přichází do styku (sebeobslužné činnosti). Je narušena hrubá *motorika*, projevující se omezenou hybností. Jemná motorika není rozvinuta. Je možné pozorovat ztuhlost pohybů v celé ruce, krouživý pohyb provádí ramením kloubem. Je omezen pohyb zápěstím obou rukou. Dlaňový úchop tužky pozorujeme u obou rukou. AM má narušenou vizuálně motorickou koordinaci cílených pohybů (např. dotýkání se částí obličeje), což se projevuje i v chaotickém grafickém projevu. AM je schopný samostatné chůze je v normě, běh je neobratný. V manuálních činnostech je zřejmá motorická neobratnost (např. přemísťování věcí).

Kasuistika 2

1/ Základní údaje:

Kód muže : BM

Rok, měsíc narození : 1980

2/ Osobní anamnéza: (Psychiatrický nález z dětství): projev leváctví, v řeči dyslálie. Při porodu asfyxie, kříšen, matka v těhotenství zdráva.

Záznam z dětství: chlapec chodí po rovině zcela bez potíží, bez kulhání, do schodů potřebuje oporu. Řečová paměť má 300 slov.

Období školního věku: Příznaky - autismus. Umí číst, psát, zvládá jednoduché početní operace. Mentální věk je vzhledem k rozvoji řeči 6-7 let. Uznává autoritu (submise). Častější snaha o samovolné opuštění ústavu. Lze pozorovat autistické rysy.

Diagnóza: mentální retardace, perinatální etiologie, vývojový deficit odpovídá střednímu pásmu mentální retardace.

3/ Rodinná anamnéza (ze záznamů psychologa): Rodiče rozvedeni, BM žil s matkou, starší sestra s otcem. Zátěž v rodině není. Rodiče i sestra zdraví. BM žije v současnosti celoročně a dlouhodobě v institucionální péči, s matkou udržuje aktivní kontakt.

4/ Aktuální stav:

Ze speciálně pedagogického šetření je možné konstatovat, že muž projevuje ve skupině ostatních výraznější dovednosti. **Percepce** vykazuje následující rysy: je schopen třídění a nápodoby skupiny geometrických obrazců dle barvy a tvaru – kruh, čtverec. Pojmy geometrických tvarů nezná. Základní barvy umí rozeznat a pojmenovat (červená, žlutá, modrá, modrá, hnědá, černá). Zvládá sestavení celku z částí a odlišení prvku v řadě stejných - skládá bez obtíží puzzle. Nedostatečné prostorové vnímání. Nedostatečná diferenciací fonémů a jejich zkruslení. V **řeči** má BM zřetelné potíže s artikulací, neprobíhá intenzivní logopedická péče. Zjevné je zpomalení tempa řeči. Je možné zaznamenat občasně, krátké

jednostranné odpovědi na otázky, týkající se volnočasových aktivit a zájmů. Je třeba vícekrát opakovat otázku. Lze pozorovat lehkou dyslálii (potíže č, š, ž, záměna z za ž). Nedostatečné prostorové vnímání. Nedostatečná diferenciací fonémů a jejich zkrácení. **Paměť** je krátkodobá. Po přečtení vybraných deseti slov věcí z jeho okolí, zopakoval tři na druhé přečtení. Prostorová paměť (rozstříhaný obrazec – pes na tři části) je v normě. **Myšlení** vykazuje základní schopnost zobecňování - nadřazené a podřazené pojmy. Rozpozná tři znaky (hodnocení posloupnosti tvaru a barev, počtu). Mentální věk lze předpokládat vzhledem k vývoji řeči na 8 let. Dokáže popsat posloupnost děje (tři obrázky, ilustrující jeden příběh). Popíše a posloupně seřadí děj s navozujícími otázkami. **Základní početní představy** a slovní úlohy zvládne bez počítadla s pomocí vlastní ruky. Posloupnost řady 1 až 10 bez počítadla nezvládne. Pozornost při početních operacích ovlivněna perseverací. Zvládá početní operace větší, stejné, menší. Respektuje vyšší autoritu. Pro změnu **emociálního stavu** potřebuje navození druhou osobou, ne vždy je korekce úspěšná. Přeceňuje výrazně své schopnosti. Je nadměrně závislý na svých přáních a tužbách, projevuje subjektivní hodnocení. **Sociální schopnosti** jsou ovlivněné diagnostikovanými autistickými rysy. Dle rozhovoru má kladný vztah k matce, k vychovatelům a kamarádům. Orientuje se v sociálních situacích a na sociální prostředí instituce je adaptován. Hrubá motorika ovlivněna omezením hybnosti. Jemná **motorika** je dostatečně rozvinuta. Zjištění laterality je následující: dominance - navléká levou korálky na niť, píše pravou. Má znalost písmen abecedy, podepíše se psacím písmem.

Kasuistika 3:

1/ Základní údaje muže

Rok, měsíc narození: únor 2004

2/ Osobní anamnéza (dle spisu psychologa): Chlapec je z 2. těhotenství bez problému, donošený. Psychomotorický vývoj opožděn o 8 měsíců, chůze o 3 roky. Od narození sledován pro M. Down.. Po zařazení do ústavu hodnocen jako velice šikovný, zařaditelný do pomocné školy, sebeobsluhu zvládá. Záznam z vyšetření: chlapec sociabilní, pozitivně vyladěný. Figura kresby je dvojdimenzionální, rozlišuje tělo a končetiny. Plní jednoduché pokyny, barvy neznal, početní představy neměl rozvinuty. Počítá předměty do tří. Zrušeno osvobození od školní docházky. Získal vysvědčení o závěrečné zkoušce ze Základní školy a Praktické školy.

Diagnóza: Mentální postižení v horním pásmu středního defektu, M. Down (Downův syndrom)

3/ Rodinná anamnéza (ze záznamů): Od narození v péči matky. Úplná rodina se 2 dětmi, oba rodiče zdraví. Bratr zdrav. Rodina o dítě projevuje zájem a to platí i o doposud.

4/ Aktuální stav:

DM je vstřícný a komunikativní. V minulosti navštěvoval speciální školu a nedávno absolvoval tříletou praktickou školu. Během speciálně pedagogického vyšetření projevuje ochotu spolupracovat. V manuálních činnostech je motoricky velice obratný. Respektuje autoritu, ale umí dát najevo i svůj nesouhlas nebo odlišný postoj. Není nutné zvláštním způsobem stimulovat pozornost. Je schopen se dlouhodoběji a naprosto samostatně soustředit na zadaný testový úkol (cca 15 minut). **Stav percepce** je následující: Z hlediska grafomotoriky zvládá jedinec nápodobu lineární čáry, kruh i trojúhelník, čtverce i kosočtverce. V okruhu percepce diferencuje základní barvy. Identifikuje a verbalizuje předměty denního použití. Dokáže pojmenovat části lidské postavy. Dokáže číst a psát (psacími písmeny) víceslovné věty. Umí se podepsat celým jménem. Základní o doplňkové barvy rozezná a umí pojmenovat. Lze pozorovat nedostatečné prostorové vnímání. Nedostatečné prostorové vnímání. Nedostatečná diferenciací fonémů a jejich zkreslení. **Stav paměti** je selektivní ve všech složkách podprůměrně rozvinuta - vzhledem k fyzickému věku. Zvládá základy trivia. Dostatečná slovní zásoba vzhledem k mentálnímu věku (9-12 let) v rámci zkoumaného souboru. Je dostatečně rozvinuta konkrétní **myšlení**. Dynamika myšlení se projevuje kvalitou řečového projevu. Projevuje se defekt obsahu sdělení v (schopnost hodnocení). Úroveň **početních představ** je následující. Zná číselnou řadu po desítkách do třiceti. S počítadlem umí sčítat a odčítat do patnácti s nápomocí. Zvládne jednoduchý numerický zápis číselné řady i matematických operací s názorem do patnácti (součet, odečet). **Emocionální stav lze** charakterizovat následovně. DM je emočně vstřícný a vyrovnaný, snaží se vyhovět. Spíše introvertní typ. Má dobré vztahy s rodinou, se kterou tráví část roku. **Stav řeči** je uspokojivý. Řečové schéma je dostatečně vytvořeno. Mluvené řeči rozumí bez omezení. Na otázky odpovídá v jednoduchých větách. Tempo řeči je pomalé. **Sociální schopnosti** jsou dostatečně rozvinuty (nejvíce z mužského zkoumaného souboru). Pokud chce půjčit věc, začíná slovy „dovolíš“. **Motorika** je následující: jemná i hrubá motorika je dostatečně rozvinuta. Lateralita vykazuje dominanci pravé ruky. Chůze po schodech i běh je v normě věku.

